

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

Ser. I. In illud Jesus Christus filius Dei nascitur in Bethlehem Judæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

56 S. P. Bernardi de laudib. Virg. Matris.

*à Patribus accepi, dum sic absit typus presumptionis, ut non desit fructus devotionis, patienter audiant de superfluitate causantes. No-
verint tamen qui me tanquam de otiosa & non necessaria explana-
tione sugillant, non tam intendisse exponere Evangelium, quam ex
Evangelio sumere occasionem loquendi, quod loqui delectabat. Si ve-
rò peccavi, quod propriam magis ex hoc excitavi devotionem, quam
communem quaesierim utilitatem, potens erit pia Virgo apud suum
misericordem Filium hoc meum excusare peccatum, cui hoc meum
qualecunque opusculum devotissime destinavi.*

IN VIGILIA NATIVITATIS DOMINI:

S E R M O I.

Iesus Christus Filius DEI nascitur in Bethleem Iudæ.

Sonuit vox lætitiæ in terra nostra, vox exultationis & salutis in taber-
naculis peccatorum, Auditum est verbum bonum, verbum confo-
latorium, sermo iucunditate plenus, dignus omni acceptione. Iubilare
montes laudem, & omnia ligna sylvarum plaudite manibus ante faciem
Domini, quia venit. Audite cœli, & auribus percipe terra, obstupeſce
& lauda universitas creaturæ, sed tu magis ô homo, *Iesus Christus Filius
Dei nascitur in Bethleem Iudæ.* Quis tam lapidei cordis, cuius anima non
liquefacta sit in hoc verbo? Quid annunciari dulcius poterat? Quid de-
lectabilius commendari? Quid tale unquam auditum est, aut quid simile
aliquando mundus accepit? *Iesus Christus Filius Dei nascitur in Bethleem Iu-
dæ.* O breve verbum de verbo abbreviato, sed cœlesti suavitate refer-
tum! Laborat affectio mellifluæ dulcedinis copiam latius effundere ge-
ſtiens, nec inveniens verba. Tanta siquidem est gratia sermonis huius,
ut continuo incipiat minus sapere si vel unum iota mutavero: *Iesus Chri-
stus Filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ.* O nativitas illibata sanctitate,
honorabilis mundo, amabilis hominibus collati magnitudine beneficii,
investigabilis etiam Angelis sacri profunditate mysterii, & in his omnibus
admirabilis singulari excellentia novitatis! utpote quæ nec primam si-
mitem visa est, nec habere sequentem! O partus solus sine dolore, so-
lus nescius pudoris, corruptionis ignarus, non referans, sed consecrans
virginalis uteri templum! O nativitas supra naturam, sed pro natura:
miraculi excellentia superans, sed reparans virtute mysterii! Fratres,
generationem istam quis enarrabit? Angelus nuntiat, virtus obumbrat
Altissimi, supervenit Spiritus; Virgo credit, fide concipit, Virgo permanet.

*Generatio
Christi in-
effabilis.*

act. Quis non miretur? Nascitur Altissimi Filius, Deus de Deo genitus ante sæcula: nascitur Verbum infans: quis vel satis miretur?

Nec sane otiosa Nativitas, aut infructuosa dignatio maiestatis. *le-* *Nativitas Christi quam munda fructuosa.*
si *Christus Filius Dei nascitur in Bethleem Iuda.* Vos qui in pulvere estis, expergicimini & laudate: Ecce Dominus venit cum salute. Venit cum salute, venit cum unguentis, venit cum gloria: neque enim sine salute Iesus, neque sine unctione Christus, nec sine gloria venit Dei Filius. Si- quidem ipse salus, ipse unctio, ipse gloria, sicut scriptum est: *Gloria a* *Prov. 10*
Patris, Filius sapiens. Fœlix anima, quæ gustato salutis fructu trahitur & currit in odorem unguentorum, ut videat gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre. Respirete, perdit, venit Iesus quærere & salvum facere quod perierat. Morbidi, convalescite, venit Christus, qui contritos corde sanat unctione misericordiæ suæ. Exultate quicumque estis grandia concupiscentes, descendit ad vos Filius Dei, ut regni sui faciat cohæredes. Ita obsecro, sana me, Domine, & sanabor: salvum me fac, & salvus ero: glorifica, & ero gloriosus. Sic nempe benedicet anima mea Do- *Psal. 103. a*
 minum, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius, cum propitiatus fueris omnibus iniquitatibus meis, sanaveris omnes infirmitates meas, repleveris in bonis desiderium meum. Hæc tria, dilectissimi, sapit mihi quod audio nasci Iesum Christum Filium Dei. Quare enim vocamus nomen eius Iesum, nisi quia ipse salvum faciet populum suum à peccatis eorum *b*? Aut quare Christus nominari voluit, nisi quia computrescere faciet iugum à facie olei *c*? Quare Filius Dei factus est homo, nisi ut homines faceret filios Dei? Voluntati autem eius quis resistet? Iesus qui iustificat, quis est qui condemnet? Christus qui sanat, quis est qui vulneret? Filius Dei qui exultat, quis est qui humiliet?

Nascitur ergo Iesus, gaudeat quisquis ille est, quem perpetuæ damnationis reum adiudicabit conscientia peccatorum. Excedit quippe pietas Iesu omnem criminum quantitatem seu numerositatem. Nascitur Christus, lætetur quicumque vitis expugnabatur antiquis. Siquidem ante faciem unctionis Christi nullus omnino stare poterit morbus animæ quamlibet inveteratus. Nascitur Filius Dei: exultet qui magna solet desiderare, quia magnus munerator advenit. Fratres, hic est hæres, devotè suscipiamus eum, sic enim & hæreditas nostra erit. Qui enim proprium Filiū dedit, quomodo non omnia nobis simul cum illo donavit? Nemo discredat, nemo hæ- *c Rom. 8. f*
 sitet, habemus testimonium credibile nimis: Verbū caro factum est, & habitavit in nobis *d*. Fratres habere voluit unigenitus Dei, ut esset in multis fratribus primogenitus ipse. Utiq; nihil hæsitet ipsa pusillanimitas fragilitatis humanæ: prius ipse factus est hominū frater, factus est hominis Filius, factus est homo. Si & hoc homo iudicat incredibile, fidē astruunt oculi.

*Dignatio
Christi potius
in Bethleem
quam Ierusa-
lem nascentis.*

Iesus Christus natus est in Bethleem Iudæ. Et vide dignationem. Non in Hierusalem civitate regia; sed in Bethleem, quæ minima est in milibus Iudæ. O Bethleem parva, sed iam magnificata à Domino, magnificavit te qui factus est in te parvus ex magno. Latere Bethleem, & per omnes vicos tuos festivum hodie Alleluia cantetur. Quæ tibi civitas, si audiat, non invidet pretiosissimum illud stabulum, & illius præsepium gloriam? In universa siquidem terra iam celebre est nomen tuum, & beatam te dicunt omnes generationes. Ubique gloriosa dicunt de te, civitas Dei, ubique psallitur ^c, quia homo natus est in ea, & ipse fundavit eam Altissimus. Ubique, inquam, prædicatur, ubique clamatur, quia *Iesus Christus Filius Dei nascitur in Bethleem Iudæ.* Nec otiosum quod additur *Iudæ*, siquidem admonet nos eius quæ ad Patres facta est repromissio; ^d *Gen. 49. b* Non auferetur, inquit ^d, sceptrum de Iudæ, & Dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Salus quippe ex Iudæis, sed salus usque ad fines terræ. *Iudæ*, ait ^e, te laudabunt fratres tui. *Manus tuæ in cervicibus inimicorum tuorum*, & cætera quæ de Iudæ illo nusquam legimus, sed in Christo videmus impleta. Ipse est enim leo de Tribu Iudæ; de quo & additur, *Catulus leonis Iudæ: ad prædam*, inquit, *fili mi, ascendiisti.* Magnus prædator Christus, qui priusquam sciat vocare Patrem aut Matrem, Samariæ spolia diripit ^f. Magnus Prædator Christus, qui ascendens in Altum, captivam duxit captivitatem: nec tamen abstulit quidquam, sed magis ipse dedit dona hominibus. Has itaque & cæteras similes Prophetias impletas in Christo (de eo siquidem & prædictas) ad mentem revocat, quod dicitur, *Bethleem Iudæ*; nec omnino querere est, utrum à Bethleem possit aliquid boni esse.

*Paupertatem
& humilitatem
nobis com-
mendat locus
nativitatis
Christi.*

^g *Prov. 3. c*

Sanè quod ad nos spectat, discimus etiam ex hoc quemadmodum suscipi velit, qui in Bethleem voluit nasci. Erat enim qui fortè ei sublimia querenda arbitraretur esse palatia, ubi cum gloria Rex gloriæ susceperetur, sed non propter hoc à regibus illis sedibus venit. In sinistra eius divitiæ & gloria, in dextera longiturnitas vitæ ^g: horum omnium æterna in cælis affluentia suppetebat, sed paupertas non inveniebatur in eis. Porrò in terris abundabat & superabundabat hæc species, & nesciebat homo pretium eius. Hanc itaque Dei Filius concupiscens descendit ut eam eligat sibi, & nobis quoque sua æstimatione faciat pretiosam. Adorna thalamum tuum, Sion: sed humilitate, sed paupertate. In his etiam pannis complacet sibi, & Maria testimonium perhibente, his sericis delectatur involui. Abominationes Ægyptiorum immola DEO tuo.

Confidera denique quod in Bethleem Iudæ nascitur, & sollicitus esto

In vigilia Nat. Domini, Sermo II. 59

esto quomodo Bethleem Iudæ inveniatis, & iam non in te quidem suscipi dedignetur. Bethleem quippe *Domum panis*, Iuda sonat *Confessionem*. Tu ergo si divini Verbi pabulo repleas animam tuam, fideliterque, etsi non digna, certè quanta potes devotione suscipias panem illum, qui de cælo descendit, & dat vitam mundo, Dominicum videlicet Corpus Iesu, ut veterem utrem corporis tui nova illa resurrectionis caro reficiat & sustineat, quatenus novum quod intus est vinum, hoc solidatus glutino, valeat continere: si denique ex fide vivas, & nequaquam gemere oporteat, quia oblitus sis comedere panem tuum: Bethleem factus es dignus planè susceptione Dominica, si tamen confessio non defuerit. Sit proinde Iudæa sanctificatio tua: confessionem & decorem induere, quam maximè stolam in Ministris suis Christus acceptat. Denique breviter tibi utrumque commendat Apostolus: *Corde*, inquit & *creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*. Iustitia liquidem in corde, panis in domo. Est enim iustitia panis. Et *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur*. Sit ergo in corde iustitia, & iustitia quæ ex fide est: hæc enim sola habet gloriam apud DEUM. Sit etiam in ore confessio ad salutem, & securus iam suscipe eum qui in Bethleem Iudæ nascitur, Iesum Christum Filium Dei.

Bethleem & Iudæ allegorica expositio.

Quomodo suscipiendum corpus Dominicum.

g Rom. 10. c

h Matt. 5. c

IN VIGILIA NATIVITATIS DOMINI.

SERMO II.

† O Iuda & Hierusalem, nolite timere, cras egrediemini, & Dominus erit vobiscum ^a.

† His verbis utitur Eccl. in Off. Noct. vigil. Nat. Dom. pro Resp.

^a 2. Par. 20. d

^b Luc. 19. f

Veros alloquimur Iudæos, non litera, sed spiritu: semen Abrahamæ, cuius multiplicatio sicut promissa legitur, sic videtur impleta. Neque enim filii carnis, sed filii promissionis deputantur in semine. Sed nec illi Hierusalem dicimus, quæ occidit Prophetas ^b. Unde enim illam consolemur, super quam Dominus flevit, quæ data est in subversionem? Illi dicimus, quæ de cælo nova descendit, *Nolite timere, ô Iuda & Hierusalem*. Nolite timere veri Confessores, qui non solum ore, sed toti pariter, & omni parte Domino confitemini, induti confessionem sicut vestimentum; imò quorum omnia interiora Domino confitentur, & omnia ossa dicunt, Domine, quis similis tibi ^c? Non sicut hi qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant ^d. Vera confessio est, si omnia opera nostra, fratres, opera eius sint, & confiteantur ei. Confiteantur autem gemina quadam confessione, ut duplicibus vestiamini, id est, confessione peccatorum vestrorum, & confessione laudis divinæ. Tunc enim veri Iudæi eritis, si om-

^c Psal. 34. b

^d Tit. 1. d

Confessio duplex peccatorum, & divina laudis.

H 2

mnis